

Natura 2000-gebied 108 - Oude Maas

Toelichting en legenda

Lees de 'Toelichting en legenda' voor methode van de analyse en uitleg over de verschillende onderdelen. Wanneer u niet beschikt over de 'Toelichting en legenda' kan deze worden gedownload van de LNV-site (<http://www.minlnv.nl/natura2000>) of worden opgevraagd bij Kiwa Water Research (natura2000@kiwa.nl).

Updates

Het is mogelijk dat van deze analyse een recentere, bijgewerkte versie bestaat. Op de LNV-site staan de meest recente versies (<http://www.minlnv.nl/natura2000>).

Commentaar en vragen

Mocht u nog opmerkingen hebben of vragen willen stellen over deze analyse dan kunt u contact opnemen met Camiel Aggenbach, Kiwa Water Research (030-60 69 553) of Mark Jalink, Kiwa Water Research (030-60 69 586); email: natura2000@kiwa.nl

Kenschets

Natura 2000 Landschap:	Rivierengebied
Status:	Habitatrichtlijn
Site code:	NL2003037
Beschermd natuurmonument:	-
Beheerder:	Staatsbosbeheer, Zuid-Hollands Landschap, Rijkswaterstaat, particulieren
Provincie:	Zuid-Holland
Gemeente:	Albrandswaard, Barendrecht, Binnenmaas, Oud-Beijerland, Rotterdam, Spijkenisse
Oppervlakte:	399 ha

Conclusie

Voor behoud kwaliteit en uitbreiding van het oppervlak van habitattypen H6430B ruigten en zomen (harig wilgenroosje) en behoud van de habitattypen H91E0A vochtige alluviale bossen (zacht houtooibossen) en H3270 slikkige rivieroeveren zijn herinrichting van het Hollands Diep, vergroting van de getijdenslag (zeer grote inspanning) en intern beheer (kleine inspanning) nodig.

Gebiedsbeschrijving

Geologie, hydrologie, geohydrochemie

- Het Natura 2000-gebied Oude Maas bestaat uit een aantal kleine deelgebieden langs de riviertak de Oude Maas in het benedenrivierengebied ten noorden van

Rotterdam. Bovenstrooms staat de Oude Maas in verbinding met de Lek, Merwede/Waal en Maas, benedenstrooms mondt ze uit in de Nieuwe waterweg.

- De Oude Maas ligt in de zoetwater-getijdenzone. Voor Nederlandse begrippen heeft dit riviertraject een grote getijdenslag. Het gemiddelde getijdenverschil bedraagt 1,0 tot 1,5 m en dit speelt een belangrijke rol in de kreken, greppels en andere laaggelegen delen, die regelmatig inunderen en droogvallen.
- Door afsluiting van de Haringvliet is de getijdendynamiek sterk afgenomen. Hoge delen van het gebied worden daarom bij hoogwaters door getijdenbeweging niet meer regelmatig overspoeld. Bij hoge rivierafvoeren kunnen deze delen nog wel overstromen.
- Het sediment in het Natura 2000-gebied bestaat uit klei en/of zand, afgezet onder invloed van de getijdenwerking. Het bestaat uit meer of minder gerijpte kalkrijke moerige gronden en kleivaaggronden. Hierin is langs kreken een patroon van oeverwallekes en lager gelegen moerassige delen ontstaan. De lage delen werden geleidelijk opgehoogd door sedimentatie en vastlegging van slib door de aanwezige vegetatie.
- De gemiddelde hoogteligging bedraagt +0,5 tot +1,0 m NAP.
- In de terrestrische delen zit het grondwater dicht onder maaiveld. De getijdenbeweging zal gedempt doorwerken in de dynamiek van de grondwaterstand.
- Oevers van bestaande gorzen eroderen als gevolg van de huidige regulatie van het stroombed. Om dit te voorkomen is langs grote stukken rivieroever vooroeverbescherming aangebracht.
- In de praktijk komt het beheer grotendeels neer op 'niets doen', omdat het maaien van Riet een kostbare aangelegenheid is. Wel wordt in het nog in gebruik zijnde hakhout en in de grienden periodiek gehakt (ca. elke 3 tot 4 jaar).

Vegetatie en abiotische omstandigheden

- De gebieden bestaan uit getijdengrienden, wilgenbossen en vochtige terreinen met een riet- en ruigtevegetatie. Het grootste deel bestaat uit oudere successiestadia.
- De grienden worden deels nog geëxploiteerd. Deels zijn ze doorgesloten en hier vindt natuurlijke ontwikkeling van een wilgen-vloedbos plaats met Schietwilg, Katwilg en Kraakwilg.
- Op plekken waar de greppels zijn dichtgeslibd stagneert water. Hier bevindt zich veelal wilgenvloedbos met Spindotter, Grote brandnetel, Ruw beemdgras en Fluitekruid.
- Ook komen rietruigtes van verschillende typen voor. De variatie is met name afhankelijk van de hoogteligging en de waterverzadiging van de bodem. Op verscheidene plaatsen komt het Zomerklokje veelvuldig voor.
- Typische pioniergemeenschappen van het getijdengebied (habitatype H3270 slikkige rivieroever met Blauwe waterereprijs en opener vormen van habitatype H6430 ruigten en zomen) en Biezenbegroeiingen komen onder natuurlijke omstandigheden nog maar nauwelijks voor. De meeste biezenvelden die voorkomen zijn namelijk productiegorzen.

Systeemanalyse

- Belangrijkste sturende factor voor de habitattypen H3270 slikkige rivieroeveren, H6430B ruigten en zomen (harig wilgenroosje) en H91E0A vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen) is momenteel de getijdendynamiek van het rivierpeil en de doorwerking daarvan in de (grond)waterstanden. Door afname van de getijdenslag a.g.v. aanleg van de Haringvliet is deze invloed sterk verminderd in de hogere terreindelen.

Regulatie van het stroombed van de Oude Maas heeft een verschuiving van het evenwicht tussen sedimentatie en erosie tot gevolg gehad. Er vindt nu vooral erosie van oude gorzen plaats en er treedt in het stroombed geen of nauwelijks sedimentatie op. Hierdoor vindt geen nieuwvorming van gorzen plaats en zijn er nauwelijks geschikte plekken voor habitatype H3270 slikkige rivieroeveren en jonge fasen van de habitattypen H6430B ruigten en zomen (harig wilgenroosje) en H91E0A vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen). Erosie van oude gorzen wordt tegengegaan met vooroeverbescherming.

- De beperking in getijdendynamiek op de gorzen heeft geleid tot een versnelde rijping van de bodem, waardoor er ook versneld successie optreedt in de hoger gelegen delen.

Doelen voor habitattypen

Tabel 1: Tabel met habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen. Per habitatype worden in de kolommen achtereenvolgens de gebiedsdoelen (opgesplitst naar oppervlakte en kwaliteit), de hydrologische potentie, de huidige en potentiële relatieve bijdrage weergegeven. Alleen zoete tot (zwak) brakke, waterafhankelijke habitattypen zijn voor deze gebiedsanalyse geanalyseerd. Gebiedsdoelen en huidige relatieve bijdrage komen overeen met die in het gebiedendocument (LNV, november 2006).

Code	Habitatnaam	Opper- vlakte	Kwaliteit	Hydro- logische potentie	Huidige relatieve bijdrage	Potentiële relatieve bijdrage
H3270	Slikkige rivieroeveren	=	=	●●	+	+
H6430B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	↑	=	●●●	++	++
H91E0A	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	=	=	N/B	++	++

Tabel 2: Verklaring van gebruikte tekens in tabel 1

Oppervlakte	
=	Behoud oppervlak
↑	Uitbreiding oppervlak
= (↓)	Behoud, enige afname oppervlak is 'ten gunste van' toegestaan
↑ (↓)	Uitbreiding oppervlak is op bepaalde plaatsen gewenst en afname oppervlak is op bepaalde plekken 'ten gunste van' toegestaan
Kwaliteit	
=	Behoud kwaliteit
↑	Verbetering kwaliteit
Hydrologische potentie	
•	Klein: uitbreiding oppervlak of verbetering kwaliteit is nauwelijks mogelijk
••	Matig: enige uitbreiding oppervlak of zwak herstel kwaliteit is mogelijk
•••	Groot: uitbreiding oppervlak of herstel kwaliteit is goed mogelijk
••••	Zeer groot: sterke uitbreiding oppervlak is goed mogelijk en plaatselijk verbetering kwaliteit goed mogelijk
N/B	Onbekend
Huidige/ Potentiële relatieve bijdrage	
++	Zeer grote oppervlakte (> 15%) en grotendeels goede kwaliteit en/of bijzondere kwaliteit en/of geografische ligging in combinatie met goede kwaliteit
+	Zeer grote oppervlakte (> 15%) en grotendeels matige kwaliteit of grote oppervlakte (2-15%) of geringe oppervlakte (< 2%) met grotendeels goede kwaliteit
-	Geringe oppervlakte (< 2%) en grotendeels matige kwaliteit
--	Relictpopulaties van soorten van het habitatype nog aanwezig

Huidige kwaliteit

Gebaseerd op: Staatsbosbeheer 2003a / Staatsbosbeheer 2003b

Potentiële kwaliteit en hydrologische herstelpotentie

De potentiële kwaliteit is voor habitattypen geschat op grond van de aanname dat knelpunten die technisch oplosbaar zijn ook daadwerkelijk worden opgelost (ongeacht de financiële en maatschappelijke haalbaarheid). Het betreft hier een schatting van de hydrologische potentie (zie onder). Deze indicatie geeft het maximaal haalbare weer en hoeft niet noodzakelijkerwijs overeen te komen met het doel voor habitattypen. Zo kan bijvoorbeeld een habitatype goed en matig ontwikkeld voorkomen in een gebied en is het instandhoudingsdoel geformuleerd als behoud van oppervlakte en kwaliteit. Tegelijk kan de ecologische potentie als goed zijn ingeschat (het matig ontwikkelde habitatype in de huidige situatie kan dus ontwikkeld worden naar een goede kwaliteit).

Omdat de inschatting van potenties vooral is gebaseerd op de kans en mate waarin de ecologische vereisten van waterafhankelijke habitattypen kan worden hersteld betreft het hydrologische potenties voor herstel. Er is geen rekening gehouden met andere factoren die herstel van habitattypen bepalen (b.v. hervestiging uit zaadbank, verspreiding van soorten).

H3270: Rivieren met slikoevers met vegetaties behorend tot het *Chenopodietum rubri p.p.* en *Bidention p.p.*

Op kleine schaal komt de Associatie van Blauwe waterereprijs en Waterpeper (*Polygono-Veronicetum anagallidis-aquaticae*) voor. Omdat geen sedimentatie in ondiepe delen van het stroombed optreedt, zijn de perspectieven voor behoud onder de huidige omstandigheden matig. Bij inrichtingsmaatregelen die zulke sedimentatie bevorderen kan het habitatype in stand worden gehouden.

Conclusie: Het habitatype komt sporadisch goed ontwikkeld voor. Behoud is mogelijk bij maatregelen die sedimentatie bevorderen.

H6430: Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland en van de montane en alpiene zones

De volgende gemeenschappen komen regelmatig voor: Rompgemeenschap van Harig wilgeroosje (RG *Epilobium hirsutum*-[*Convolvulo-Filipenduletea*]), de Rompgemeenschap van Haagwinde en Riet (RG *Calystegia sepium-Phragmites australis*-[*Convolvulo-Filipenduletea*]), de Rompgemeenschap van Rietgras (RG *Phalaris arundinacea*-[*Convolvulo-Filipenduletea*]) en de Rompgemeenschap van Grote brandnetel (RG *Urtica dioica*-[*Convolvulo-Filipenduletea*]) waarin af en toe Grote engelwortel en Moerasmelkdistel voorkomen. De Rivierkruiskruid-associatie (*Valeriano-Senecionetum fluviatilis*) en de Associatie van Moerasspirea en Echte Valeriaan (subass. met Gewone smeewortel; *Valeriano-Filipenduletum symphytetosum*) komen minder vaak voor met soorten als Rivierkruiskruid, Poelruit, Spindotterbloem en Bittere Veldkers. In de ruigtebegroeiingen groeit ook Zomerklokje en *Cochlearia x hollandica*. De huidige kwaliteit is grotendeels te beoordelen als matig en plaatselijk goed. Perspectieven voor behoud zijn onder invloed van het huidige beheer, successie en gebrek aan nieuwvorming van gorzen matig. Met beheer en het creëren van locaties waar aanslibbing kan plaatsvinden zijn de perspectieven voor behoud wel goed. Uitbreiding is alleen mogelijk ten koste van het oppervlak van de habitattypen H3270 slikkige rivieroeveren en H91E0A vochtige alluviale bossen (zachthoutoobossen).

Er komen ook veel rietvegetaties voor met Spindotterbloem en Zomerklokje, die niet onder dit habitatype vallen.

Conclusie: Het habitatype komt regelmatig voor en is vooral matig ontwikkeld en voor een klein deel goed.

H91E0: Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus Excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Een smalle zone bestaat uit vloedgetijdenbos dat behoort tot *subtype A: vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)*. Begroeiingen bestaan uit Veldkers-ooibos; (subass. met Grote waterweegbree; *Cardamino amarae-Salicetum alismatetosum*), Lissen-ooibos (subass. met Watermunt; *Irido-Salicetum menthetosum*) en Bijvoet-ooibos; (subass. met Fioringras; *Artemisio-Salicetum agrostietosum stoloniferae*). In de hogere delen treedt ontwikkeling op naar het Verbond van Els en Vogelkers (Alno-Padion).

Conclusie: Subtype A is over een klein oppervlak goed ontwikkeld. In het grootste deel van het habitatype vindt een verschuiving plaats naar een droger bostype.

Knelpunten

(codes corresponderen met de codering van de knelpunten in tabel 3 - bijlage)

Omgang met knelpunten en maatregelen

De verandering van milieu-omstandigheden kan door één of meerdere knelpunten worden veroorzaakt. Een knelpunt bestaat uit negatieve verandering van een milieuconditie gekoppeld aan een ingreep of oorzaak. Per knelpunt worden één of meerdere maatregelen aangegeven die nodig zijn om het knelpunt op te lossen. Zoveel mogelijk is getracht een heldere, één-op-één relatie weer te geven tussen knelpunt en maatregel. Bij knelpunten met een complexe oorzaak is dat echter niet mogelijk. Een knelpunt is dan aan meerdere maatregelen gekoppeld.

Voor het realiseren van de gebiedsdoelen voor habitatypes is het noodzakelijk om knelpunten op te lossen door uitvoering van de maatregelen. Welke van de geconstateerde knelpunten, de mate waarin de knelpunten worden opgelost en welke maatregelen daarvoor precies worden uitgevoerd zijn aspecten die in de Natura 2000 beheersplannen nader moeten worden uitgewerkt. Verbeterdoelen (verbeteren verspreiding, uitbreiding oppervlakte, verbetering kwaliteit) worden binnen het gebied in omvang, ruimte en tijd nader uitgewerkt. Ook moeten in veel gevallen de dimensies van maatregelen en hun exacte effect op herstel van habitatypes nader worden uitgewerkt. Wanneer meerdere knelpunten spelen en meerdere maatregelen mogelijk zijn voor het oplossen van knelpunten hoeven niet altijd perse alle genoemde maatregelen te worden uitgevoerd voor het realiseren van de habitatdoelen. In die gevallen geeft de analyse een palet van maatregelen waaruit kan worden gekozen. Een belangrijk aspect dat in de beheersplannen ook moet worden uitgewerkt is de volgorde van maatregelen. Bepaalde maatregelen hebben pas zin als andere eerst worden uitgevoerd.

Natuurlijke dynamiek waterregime

- a) **Te kleine getijdenfluctuatie door afsluiting Haringvliet.** Dit knelpunt speelt sterk voor habitatype H91E0A vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen). Afsluiting van de Haringvliet heeft het sterkst bijgedragen aan de vermindering van de getijdenfluctuatie.
- b) **Te kleine getijdenfluctuatie door slibdepot bij Klein Profijt.** Zie bij knelpunt a. Het slibdepot werkt remmend op de getijdeninvloed. Bovendien vormt het depot zelf een goede plek om nieuwe aanslibbing en gorzen een kans te bieden.

Behoud geomorfodynamiek

- c) **Onvoldoende sedimentatie door rivierregulatie.** Regulatie van het stroombed heeft geleid tot erosie van oude platen en belemmert de vorming van nieuwe platen. Dit is een knelpunt voor behoud van de habitattypen H3270 slikkige rivieroeveren en H6430B ruigten en zomen (harig wilgenroosje)
- d) **Onvoldoende slikafzetting als gevolg van golfslag door scheepvaart.** Intensieve scheepvaart zorgt voor sterke golfslag die sedimentatie van nieuwe platen belemmert. Zie verder bij knelpunt c.

Goed beheer

- e) **Verruiging en verbossing door afname getijdenfluctuatie en stoppen aanwas platen.** Afname van de getijdenslag heeft geleid tot verdichting van de ruigten, waardoor de kenmerkende soorten afnemen. Daarnaast ontstaan geen jonge stadia meer door het ontbreken van aanwas van platen.
- f) **Verruiging en verbossing door geen beheer.** Het ontbreken van beheer leidt ook tot dichte ruigten en verdere successie.

Maatregelen

(nummers corresponderen met de nummering van de maatregelen in tabel 4 - bijlage)

- 1) **Openstellen Haringvliet voor getijdenwerking.** "De kiervariant" voor de regulering van de Haringvlietssluisen is volledig gedekt. Deze variant vergroot de getijdenslag van de Oude Maas echter nauwelijks. Verdergaande toelating van getijdenwerking is echter niet gedekt (MER Haringvlietssluisen). De gedempte tij-variant zal ook niet leiden tot vergroting van de getijdenslag. Er loopt nu een studie naar het effect van doorstroomvarianten op het Haringvliet en het Hollands Diep. De Oude Maas is nog niet in deze studie betrokken.
- 2) **Sanering slibdepot bij Klein Profijt en natuurontwikkeling.** De maatregel is in 2005 afgerond.
- 3) **Herinrichting Hollands diep en omliggende gebieden.** Er is vooroeverbescherming aangebracht, maar deze is plaatselijk te laag en niet geperforeerd, waardoor nauwelijks slik wordt doorgelaten. Er loopt een verkenning van RWS om het gebied van de Oude Maas te optimaliseren. Deze verkenning kijkt verder dan alleen vooroeververdediging en bekijkt ook hoe de inrichting van het gebied meer kan aansluiten op de Natura 2000-doelen.
- 4) **Periodiek maaibeheer.** Door eens in de zoveel tijd (enkele jaren) te maaien kunnen opener ruigten worden gecreëerd. Er bestaan wegens de moeilijke bereikbaarheid en de hoge kosten geen plannen om maaibeheer in te stellen.

Dekking van maatregelen

Bij elke maatregel wordt aangegeven in hoeverre deze gedekt wordt met een plan of project waarover betrokken partijen overeenstemming hebben bereikt (bij maatregelen in natuurreservaat door beheerder, bij maatregel buiten natuurreservaat bestuurlijk akkoord van meerdere partijen). Ideeën en plannen zonder zo'n accordering gelden niet als dekking voor een maatregel. In sommige gevallen zijn er wel plannen of maatregelen uitgevoerd maar lossen die een knelpunt niet of slechts gedeeltelijk op. Bij de toekenning van de mate van dekking is daarom een inschatting gemaakt in hoeverre een plan een knelpunt oplost. Vanwege de korte looptijd van de kansen- en knelpuntenanalyse was het niet mogelijk om alle relevante informatie over plannen en beheermaatregelen te achterhalen. Over de dekking van maatregelen is daardoor op dit moment nog veel onbekend. Verder geldt dat in de loop der tijd de dekking van maatregelen snel kan veranderen. De huidige voorkanten geven wat betreft dekking een overzicht op basis van geactualiseerde informatie uit de inspraakronde van begin 2006 aangevuld met informatie die naderhand nog is opgevangen.

Prioritering

(zie tabel 3 en 4)

Uitvoering van de maatregelen kan plaatsvinden op een middellange termijn.

Kennislacunes

De volgende kennislacunes zijn geconstateerd:

- Wijze waarop herinrichting Oude Maas kan bijdragen aan de instandhoudingsdoelen voor habitattypen.

Geraadpleegde bronnen

Het onderzoek heeft plaatsgevonden in 2005 en is bijgewerkt in 2006 en 2007. De analyse is gebaseerd op informatie uit makkelijk toegankelijke bronnen en aangevuld met informatie van beheerders.

Boer de E.J.F. & T.J. Boudewij (2000). Grote winst bij Klein Profijt. Rapport nummer 00-14. Bureau Waardenburg BV, Culemborg; in opdracht van ICES DELTANATUUR.

Hoogstra, M.A. (1997). Algemene informatie van het bosreservaat 30. Oud-beijerland "Beerenplaat", werkdocument IKC Natuurbeheer nr W-134.

Ministerie van LNV/Bureau Waardenburg (1984). Beheersplan voor het natuurreservaat Beerenplaat. S.I.: Staatsbosbeheer Consulentenschap Natuurbehoud Zuid-Holland.

A. S. Kers & B. van Gennip (2000). Vegetatiekartering Rijn/ Maasmonding 2000 Oude maas, Amer & Bergsche maas. Meetkundige dienst, Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Mekkink, P. (1996). De bodemgesteldheid van bosreservaten in Nederland. Deel 22 Bosreservaat 'Beerenplaat'. Rapport 98.22. DLO-Staring Centrum, Wageningen.

Staatsbosbeheer (2003a). Interne Kwaliteitsbeoordeling 2003; district benedenrivieren: Voorne Putten: Oeverlanden Oude Maas.

Staatsbosbeheer (2003b). Interne Kwaliteitsbeoordeling 2003; district benedenrivieren:
Hoekse Waard: Oeverlanden Oude Maas.

Bijlagen

Tabel 3: Knelpunten in relatie tot habitattypen. Betekenis van de kleuren en symbolen staat in tabel 5 en wordt in de 'Toelichting en legenda' nader toegelicht. De nummers in de kolom 'Maatregelen om knelpunt op te lossen' verwijzen naar maatregelen in tabel 4

Oude Maas (108)	Habitattypen						
	3270	6430B	91E0A				
Kwaliteit actueel							
Kwaliteit ecologische potentie							
Sense of urgency (landelijke kernopgave)							
Knelpunt	Ernst knelpunt			Prioriteit	Inspanning	Maatregel	Dekking
<i>Natuurlijke dynamiek waterregime</i>							
a) Te kleine getijdenfluctuatie door afsluiting Haringvliet	!!	!!	!!	●	■	1,3	▲
b) Te kleine getijdenfluctuatie door slibdepot bij Klein Profijt	!	!		●	■	2	▲√
<i>Behoud geomorfodynamiek</i>							
c) Onvoldoende sedimentatie door rivierregulatie	!!	!		●	■	3	▲
d) Onvoldoende slikafzetting a.g.v. golfslag door scheepvaart	!!	!		●	■	3	▲
<i>Goed beheer</i>							
e) Verruiging en verbossing door afname getijdenfluctuatie en stoppen aanwas platen		!!		●	■	1,2,3,4	▲1,3,4 ▲√2
f) Verruiging en verbossing door geen beheer		!!		●	■	4	▲

Tabel 4: *Overzicht van maatregelen voor het oplossen van knelpunten*

Maatregel om knelpunt op te lossen	Dekking maatregel door bestaande plannen	
1) Openstellen Haringvliet voor getijdenwerking	▲	kiervariant wordt uitgevoerd, maar leidt niet of nauwelijks tot vergroting van de getijdenslag
2) Sanering slibdepot bij Klein Profijt en natuurontwikkeling	▲√	
3) Herinrichting Hollands Diep en omliggende gebieden	▲	loopt verkenning door RWS over optimaliseren inrichting Oude Maas, ook in relatie tot Natura 2000-doelen
4) Periodiek maaibeheer	▲	

Tabel 5: Legenda bij tabel 3 en 4

Kwaliteit van habitattype

	Habitattype goed ontwikkeld aanwezig
	Habitattype matig ontwikkeld aanwezig
	Habitattype afwezig en potenties voor ontwikkeling
	Habitattype afwezig en geen potenties voor ontwikkeling
	Habitattype deels goed en deels matig ontwikkeld aanwezig
	Habitattype goed ontwikkeld aanwezig; tevens potenties voor uitbreiding
	Habitattype matig ontwikkeld aanwezig; tevens potenties voor uitbreiding
	Kwaliteit onzeker of onbekend

Sense of urgency (vanuit kernopgave Natura 2000)

	Beheeropgave: op korte termijn is een beheeropgave benodigd ten aanzien van de kernopgave waarvan het habitattype onderdeel is, anders verandert de situatie tussen nu en 10 jaar onherstelbaar
	Wateropgave: op korte termijn is een wateropgave benodigd ten aanzien van de kernopgave waarvan het habitattype onderdeel is, anders verandert de situatie tussen nu en 10 jaar onherstelbaar

Ernst knelpunt

	Groot: <ul style="list-style-type: none"> • habitattype is afwezig, of • verdwijnt/ zal verdwijnen, of • oppervlakte/ kwaliteit neemt sterk af/ zal sterk afnemen, of • mogelijkheden voor uitbreiding sterk beperkt, of • mogelijkheden voor verbetering kwaliteit sterk beperkt
	Klein: <ul style="list-style-type: none"> • goede kwaliteit is beperkt aanwezig of kwaliteit gaat langzaam achteruit, of • beperkt voorkomen habitattypen of kwaliteit in klein deel van Natura 2000-gebied, of • oppervlakte/ kwaliteit neemt weinig af, of • mogelijkheden voor uitbreiding weinig beperkt, of • mogelijkheden voor verbetering kwaliteit weinig beperkt

Zekerheid inschatting knelpunt

	Zeker aanwezig: abiotische en vegetatiekundige gegevens duiden op hetzelfde knelpunt
	Waarschijnlijk aanwezig: abiotische of vegetatiekundige gegevens duiden op het knelpunt
	Onduidelijk of knelpunt optreedt of hoe groot het is

Prioriteit oplossen knelpunt

	Laag: zonder oplossing kleine afwijking van instandhoudingsdoel of weinig vermindering van herstelpotentie
	Matig: zonder oplossing enig verlies van typische plantensoorten van instandhoudingsdoel of matig verlies van herstelpotentie
	Groot: zonder oplossing onherroepelijk verlies van typische plantensoorten van instandhoudingsdoel of sterke vermindering van herstelpotentie
	Onbekend: als de zekerheid van een knelpunt is geclassificeerd als 'onduidelijk of knelpunt optreedt of hoe groot het is'

Benodigde inspanning om knelpunt op te lossen

	Klein: vergt binnen Natura 2000-gebied aanpassingen van inrichting of beheer
	Groot: vergt buiten Natura 2000-gebied functieverandering of -beperking op lokale schaal
	Zeer groot: vergt wijziging dure infrastructuur of buiten Natura 2000-gebied inspanning op landschapsschaal

Dekking maatregel door bestaande plannen

	Volledig gedekt
	Gedeeltelijk gedekt
	Niet of nauwelijks gedekt
	Niet gedekt en noodzaak moet onderzocht worden
	Dekking onduidelijk
	Maatregel uitgevoerd
	Maatregel in uitvoering
	Maatregel bestuurlijk akkoord en uitvoering gepland
	Maatregel bestuurlijk akkoord/ uitvoering <i>niet</i> gepland

Overig

	Niet uitgewerkt
---	-----------------

Colofon

Project

Knelpunten- en kansanalyse Natura 2000-gebieden

Opdrachtgever

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
Directie Natuur

Redactie en uitgave

Kiwa Water Research, Nieuwegein

Uitvoering onderzoek

Kiwa Water Research & EGG-consult

Projectnummer Kiwa Water Research

30.7047.050

Bronvermelding

Kiwa Water Research & EGG (2007). Knelpunten- en kansanalyse Natura 2000-gebieden. Kiwa Water Research, Nieuwegein/ EGG, Groningen.

Informatie en vragen

Camiel Aggenbach, Kiwa Water Research (030-6069553)

Mark Jalink, Kiwa Water Research (030-6069586)

Email: Natura2000@kiwa.nl